

Tilda ja tolmuingel

151. hooaeg

Tilda ja tolmuingel

**LASTEBALLETT ANDRUS KIVIRÄHKI RAAMATU AINETEL
KAHES VAATUSES**

LAVASTAJA-KOREOGRAAF, LIBRETIST NING

LAVAKUJUNDUSE IDEE AUTOR MARE TOMMINGAS

HELILOOJA JA HELIEFEKTIDE AUTOR VAIKO EPLIK

LAVA- JA KOSTÜÜMIKUNSTNIK TAKINADA

VIDEOGRAAFIKA JA ANIMATSIOONIDE AUTOR TAAVI VARM

VALGUSKUNSTNIK PRIIDU ADLAS (EESTI DRAAMATEATER)

REPETIITORID JELENA KARPOVA, RITA DOLGIHH

ETENDUSE JUHT AIME ROOSILEHT

ESIETENDUS 24. OKTOOBRI 2020 VANEMUISE VÄIKESES MAJAS

Osades

Tolmuingel Gerardo Avelar või Gus Upchurch

Tilda Miina Eliise Luts või Jette Pruulmann (Vanemuise Tantsu- ja Balletikool)

Tilda ema Hedda, kes töötab proua Vilhelmine juures Laura Denise Quin või Sayaka Nagahiro

Tilda isa Saamuel Gus Upchurch või William Halton

Luukas, Tilda sõber Gus Upchurch või William Halton

Härra Aleksander Kikki, Luukase isa ja rätsep Aivar Kallaste või Josef Jagger

Proua Kikki, Luukase ema Olivia Lenssens või Emily Ward või Miriam Ortega Paz

Preili Vilhelmine, Ragnarsoni kodumasinat poe juhataja Georgia Toni Hyrkäs või Alexandra Foyen

Köh, ajutiselt aednik, aga kutsumuselt pagar Alexander Germain Drew või Alain Divoux

Abel Ragnarson, tehase direktor ja leiutaja Silas Stubbs või Anton Iakovlev

Härra Peterson, linnakodanik Giorgi Koridze või Josef Jagger

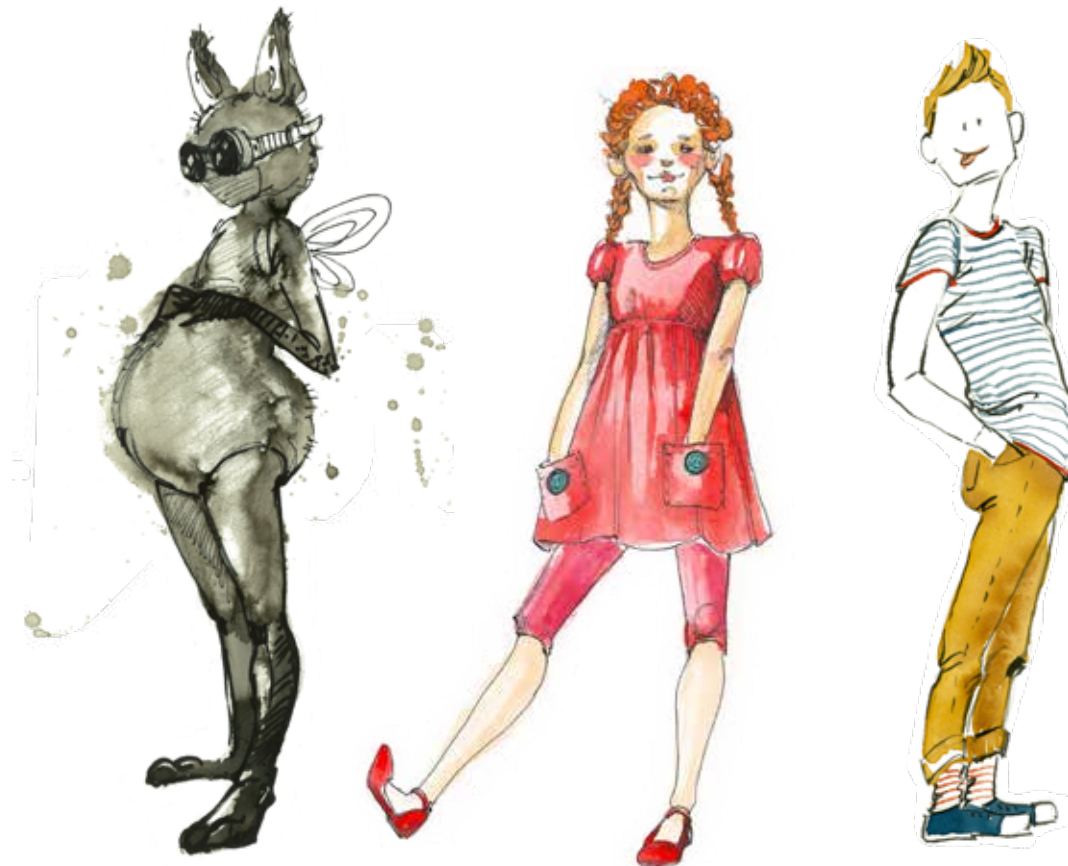
Vennad Juhansonid, aednikud Walter Stuart Isaacson, Benjamin Kyprianos, Matteo Giulio Tonolo

Robotid Benjamin Kyprianos või Walter Stuart Isaacson, Matteo Giulio Tonolo või Giorgi Koridze

Kass Mia Vasar või Desiree Hinto või Jette Pruulman (Vanemuise Tantsu- ja Balletikooli õpilased)

Robot-tolmuimeja Oskar Helmut Laffranque või Kathy Mia Kaldmaa või Mia Vasar (Vanemuise Tantsu- ja Balletikooli õpilased)

Tolmuinglid Liisa Maria Randoja, Jessica Juhkam, Kathy Mia Kaldmaa, Magda Kannel, Marie Suuroja, Pärlī Taal, Mia Vasar, Desiree Hinto, Mia Rekker, Oskar Helmut Laffranque, Mari Ellen Lutsar, Karoliine Jakob, Adele Marie Musto, Leelo Leinberg (Vanemuise Tantsu- ja Balletikooli õpilased)

TOLMUINGEL

TILDA

LUUKAS

HÄRRÄ KIKKI

PROUA KIKKI

EMA HEDDA

PREILI VILHELMINE

ABEL RAGNARSON

KÖH

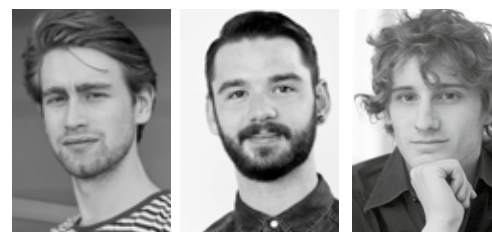
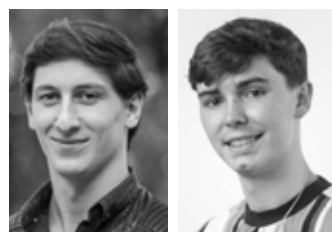
HÄRRA PETERSON

VENNAD JUHANSONID

TOLMUINGLID

Sisukokkuvõte

ESIMENE VAATUS

Tilda toas

Ühel ilusal vaikselt ööl juhtub toreda linnakese väikese maja pööningul midagi hämmastavat: aastaid katusealuses rahulikult maganud tolmuvaip hakkab justkui iseenesest liikuma ja tasapisi tekivad liikuvatest tolmuteradest kummalised hallid olendid, kellel on toredad kikkis hiirekõrvad, tillukesed tiivad ja suured tumedad silmad. Need on tolmuinlid – väikesed uudishimulikud olendid, kes miskipärast armastavad väga nööpe. Üks tolmuinlid lipsab tuppa ja märkab seal magavat Tildat.

Tilda ärkab ootamatult üles, sest tolmuinlid üritab tema kleidi küljest nööpi ära tirida. „Kes sa oled?“ küsib Tilda. „MOT,“ vastab olend. „Mis see tähendab – MOT?“ küsib Tilda. „Mina olen tolmu. Mis tähendab, et ma olen ka su ISA. Ma olen kõik see, mis on kunagi olnud – mälestused.“

Tilda isa Saamuel hukkus lennuõnnetuses, kui Tilda oli alles väga väike. Tildal on temast vähe mälestusi: ta tunneb isast puudust ja tahaks temast rohkem teada saada, aga ema Hedda ei taha isast rääkida. Ta on alati nii kurb ja oma tööga väga hõivatud.

Tolmuinlid avastab põrandalt arvuti. Mälestused, mida ema on püüdnud peita, on kogu aeg videona arvutis olemas olnud. Esmakordselt näeb Tilda videot oma lapsepõlvest, maailma, mis talle titana läbi isa lenduriprillide vastu vaatas. Juba siis, kui ta oli tibatilluke, olid linnakese elanike seas tegus ja asjalik rätsepmeister Kikki koos oma toimeka abikaasa proua Kikkiga, kurvameelne Köh, aednikest kaksikvennad Juhansonid, nipsakas ja alati rahulolematu preili Vilhelmine, linnakodanik Peterson ja üks erakordselt sünye ja kurja näoga mees: leiutaja Ragnarson.

Tilda tuppa astunud ema Hedda vaatab ekraanil toimuvat, lööb siis otsustavalt arvuti kaane kinni ja hakkab närviliselt tuba koristama. Ta lülitab tolmuimeja sisse ja ehmunud Tilda püüab teda meeletult takistada, kartes, et tema

Tolmuinlid satub masinasse. Kiirustav ja arusaamatutes ema tormab tööle, Tilda ja Tolmuinlid järgnevad talle. Tuppa üksi jäänud tolmuimeja hakkab ootamatult muutuma. Üle lava libiseb sünye vari.

Vilhelmine kodumasinat poes

Abel Ragnarsoni kodumasinat poodi, kus Tilda ema töötab, juhib preili Vilhelmine. Ta on alati pahas tujus ja ükskõik, mida Hedda ka ei teeks, teeb ta Vilhelmine meelest valesti. Poodi astub sisse härra Peterson, kes soovib osta uut külmkappi. Ta on väga nõudlik ja kahtleb külmkappide kvaliteedis. Mõni külmkapp tundub talle liiga külmu ja mõni liiga soe.

Preili Vilhelmine on nõudlikust kliendist niivõrd ärritunud, et otsustab poe sulgeda. Ta tunnistab Heddale, et on õnnetu, sest on karjääri nimel loobunud oma unistustest ning räägib oma õnnelikust lapsepõlvest ning vanaemast ning vanaisast, kes teda väga armastasid. Hedda avastab, et Vilhelmine on tegelikult väga tore ja soe inimene.

Linnaväljakul

Aednikest kaksikvennad Juhansonid töötavad parajasti pargis, kui härra Peterson neist oma uue külmikuga möödub. Ta on oma ostuga väga rahul ja demonstreerib seda suure rahuloluga ka teistele. Lähemal uurimisel avastavad Juhansonid, et külmikul on maagiline võime inimesi endasse peita. Ootamatult väljub külmikust kurvameelne aednik Köh. Ta on mures ühe lilletaime pärast, mis ei taha kuidagi suureks kasvada ja meenutab talle midagi kusagilt kaugelt, aga Köh ei saa aru, mida, ja see häirib teda. Tilda, kes koos Tolmuinliga on tulnud parki hullama, mõistab Köhi muret ja võtab lille oma hoole alla. Järsku avastab Köh enda jaoks uue lõhnade maailma ja keha sisemised rütmid haaravad ta endasse. Talle meenuvad tema kauged esivanemad, ta taipab järsku, kes ta on ja milline on tema kutsumus.

Kõhist möödub Vilhelmine, kes on tundmatuseni muutunud. Nad tutvuvad ja otsustavad koos hakata kohvikut pidama. Sellest on Vilhelmine alati unistanud.

Aleksander Kikki õmblustöökojas

Rätsepmeister Aleksander Kikki, tema abikaasa proua Kikki ja nende poeg Luukas on ametis leiutaja Ragnarsonile ülikondade õmblemisega. Ragnarson armastab väga puhtust ning ei või silmaotsaski kannatada vähimatki tolmutera. Luukas on tüdinud tööst isa töökojas ning kui meister Kikki talle taas uue ülesande annab, proovib ta isale vingerpussi mängida, esitledes end Hektor Junnina – kliendina, kes pole rätsepmeistri õmmeldud ülikonnaga rahul.

Meister Kikki on esialgu väga jahmunud, aga peagi tunneb ta Hektor Junnis ära oma poja ja otsustab poissi tembu eest karistada. Poisi õnneks heliseb telefon ja Kikki võtab vastu tähtsa kõne leiutaja Ragnarsonilt.

Pargis

On õhtu. Ema Hedda, kes on parki Tildat otsima tulnud, on silmnähtavalt muutunud. Ta ei ole enam väsinud, murelik ega närviline. Ema on jälle selline nagu nendel mälestuspildidel, kus ta oli kollases kleidis ja õnnelik. Parki longib ka Luukas. Tilda räägib talle oma nähtamatust sõbrast Tolmuinglist ning see jutt ajab Luukase segadusse, aga tõelise sõbrana püüab ta Tilda juttu uskuda. Tolmuingel näitab neile päikesekiirtes hõljuvaid tolmuingleid.

Ema ja Tilda on kahekesi ... aga siiski kolmekesi – mälestused on tagasi ja isa Saamuel on koos nendega.

TEINE VAATUS

Ragnarsoni tehases

Leiutaja Abel Ragnarson istub oma valges toolis programmeerimispuldi taga. Tema tehases ei ole võimalik leida tolmutübetki. See tehas on Ragnarsoni ideaalkujutelm täiuslikust maailmast, kus pole kohta ei tolmul, mälestustel ega inimlikul soojusel. Tehasesse saabub rätsepmeister Kikki leiutaja tellitud uute valgete ülikondadega. Kiirustades on Kikki kogemata kaasa võtnud vale ülikonna, mis ärritab leiutajat, sest selle riideesemega kaasneb tolmu sissetung ja see on ohtlik tema puhtusest hiilgavatele masinatele. Kikki püüab küll Ragnarsoni ees vabandada, aga tema eksimust ei andestata.

Tilda toas

Tilda meenutab oma vanemaid ja seda, kui õnnelikud nad kolmekesi olid. Tolmuingel tõi need ilusad ajad mälestustena Tilda ellu tagasi. Ka Tilda ema usub nüüd Tilda nähtamatu kaaslaste olemasolusse.

Linnaväljakul

Preili Vilhelmine ja Köh on avanud uue kohviku ja pakuvad linnaelanikele värskaid kaneelisaiaid. Linnas valitseb päikeseline ja mõnus meeleolu.

Linnaväljakule tormab rätsepmeister Kikki. Käik Ragnarsoni tehasesse on rikkinud tema alati nii rõõmsa meeleolu.

Äkitselt langeb linnale Ragnarsoni imetolmuimeja vari. Tolmuimeja torud laskuvad linna kohale ja tänavatel algab paanika. Inimeste mälestused imetakse vägisi masinasse ning ainult Tilda sõber Tolmuingel, kes näeb võimalust ühineda teiste tolmuteradega, lendab ise rõõmsalt suurde tolmuimejasse.

Ragnarsoni tehases

Tilda ja Luukas otsustavad tolmuinglid Ragnarsoni tolmuimejast päästa ning lähedavad tehasesse. Lapsed kohtuvad Ragnarsoniga, kelle jaoks nad on kõigest soovimatud sissetungijad, räpased ja vastikud tegelased. Tilda ja Luukase soovile, et tolmu

tuleb uuesti vabaks lasta, sest see on täis mälestusi kunagi olnud aegadest ja inimestest, vastab Ragnarson täieliku põlgusega. Tema plaan näeb ette täielikult tolmuvaba maailma. Ragnarson kutsub kohale robotid, kes lapsed tehasest välja viskavad.

Suure müüri ees

Tilda jaoks on tema väike maailm kokku kukkunud. Tolmuangel, kes suutis talle tuua tagasi mälestused isast, on vangis Ragnarsoni supertolmuimejas. Ta on pahane ka Luukase peale, kes oli lubanud tolmuinglid päästa, ent ei saanud sellega hakkama. Lapsed lähevad kumbki oma teed.

Tolmukotis

Pilk Ragnarsoni supertolmuimeja sisemusse paljastab aga üllatava pildi: vastu-pidiselt ootustele on tolmuinglitel masina sees väga mõnus olemine, nad itsitavad, nihelevad ja müksivad teineteist ning käituvad täpselt nagu ulakad lapsed. Peagi hakkavad nad masinast välja imbuma. Ragnarsoni ülikonna valgete nõopide lõhn teeb nad erksaks ja saamahimuliseks. Tolmuinglid vallutavad tehase. Ragnarson on meeleheitel. Tema masinad lakkavad töötamast ja tehas lendab õhku.

Linnaväljakul

Läbi uduse õhu tungivates päikesekiirtes on taas näha tolmuinglite vallutat lendumist. Nad hõljuvad linnas ringi, imbuvad sisse seinapragudest ja piiluvad sisse akendest. Tolm on linnas tagasi ja nendega koos ka kõik mälestused ja värvid! Linnaelanikud asuvad taas oma igapäevaste toimetuste juurde. Keset linnaplatsi asub valge tool, mis pärast Abel Ragnarsoni tehase plahvatust on sinna lennanud. Linnakodanik Peterson leiab, et see tool sobib imepäraselt tema aeda.

Tilda aga muretseb oma Tolmuingli pärast ja isegi ema soe kaisutus ei suuda tema kurbust leevendada. Ootamatult puudutab päikesekiir Tilda põske. Tolmuangel on tagasi! Nad on nüüd taas koos: Tilda, ema ja ... isa.

Üks väike tolmuangel, kes uurivalt ringi lendleb ja igale poole oma nina topib, otsib hoolega seda päris oma inimest, kellele anda tagasi tema mälestused. Pojengipõõsa juures seisab tundmatu kõhetu mehike see on leiutaja Abel Ragnarson!

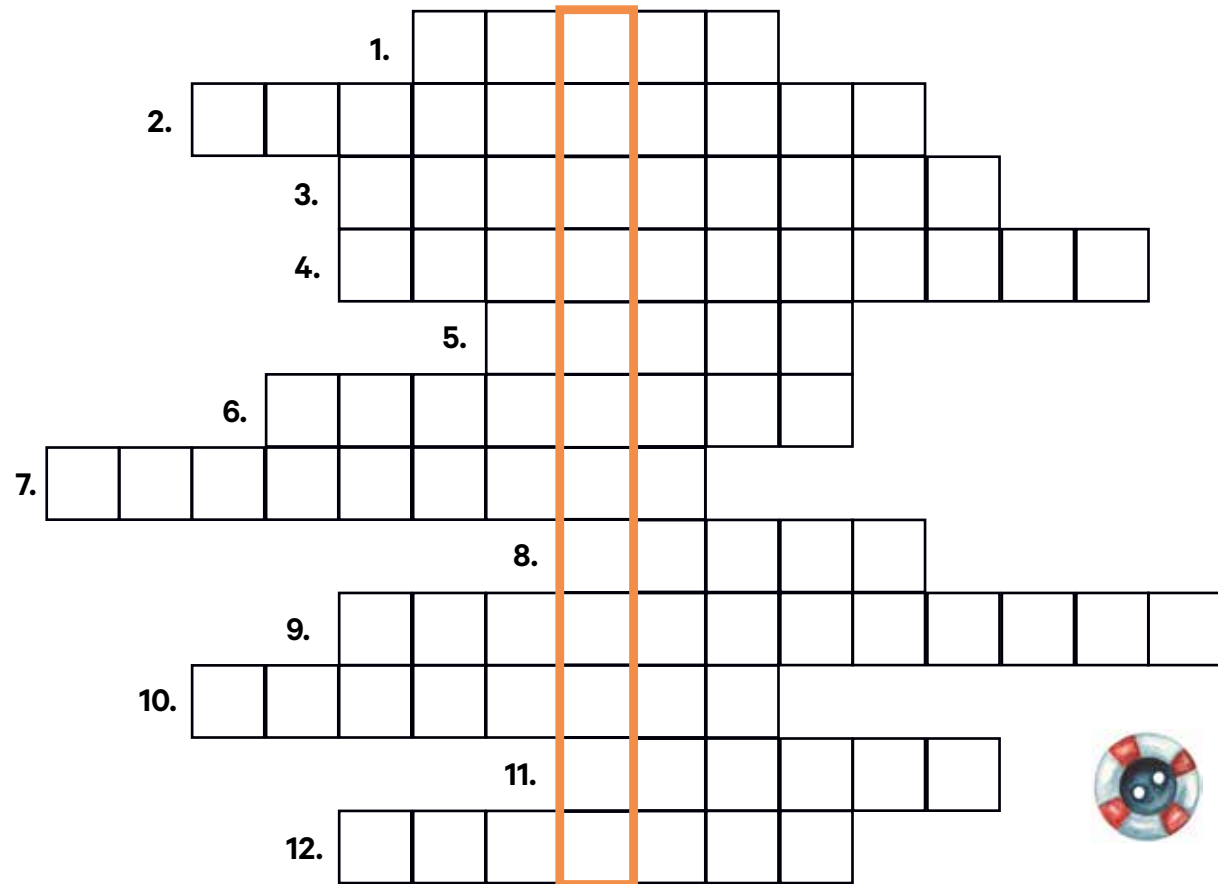
Andrus Kivirähk (s. 1970) on kirjanik, kes kirjutab palju nii lastele kui täiskasvanutele. Tema lasteraamatud on aga sageli nii toredad ja mitmekihilised, et ka täiskasvanud loevad neid suure rõõmuga. Arvatavasti saavad ka lastest, kes armastavad Andrus Kivirähki lasteraamatuid, suureks saades „Rehepapi“ ja „Mees, kes teadis ussisõnu“ õnnelikud lugejad. Andrus Kivirähkil on ka endal kolm (tänaseks juba päris suurt) tütar ja lisaks veel tore koerake Robin, kes teda õue jalutama ja maailma avastama viib.

Kirjaniku esimene lasteraamat ilmus aastal 1995 ja kandis pealkirja „Kaelkirjak“, 2020. aasta sügiseks on aga ilmunud juba tervelt kolmteist erinevat lasteraamatut: lisaks „Kaelkirjakule“ ka „Sirli, Siim ja saladused“, „Sibulad ja šokolaad“, „Lotte reis lõunamaale“, „Limpa ja mereröövlid“, „Leiutajateküla Lotte“, „Kaka ja kevad“, „Konna musi“, „Suur Töll“, „Oskar ja asjad“, „Karneval ja kartulisalat“, „Tilda ja tolmuangel“ ning „Tont ja Facebook“.

Lisaks juturaamatutele on Andrus Kivirähk kirjutanud ka palju filmistsenaariume ning väga palju näidendeid. Teater meeldib talle väga ning vahel juhtub, et mõne oma näidendi lavastab ta teatris ka ise. Tema teoseid on palju ka lavale toodud, romaani „Rehepapp ehk November“ alusel on valminud nii mitu draamalavastust, ooper kui ka film. Kuuldes, et tema raamatu „Tilda ja tolmuangel“ ainetel valmib Vanemuises ballett, oli kirjanik rõõmus, öeldes, et balletti tantsimas pole ta oma teoste tegelasi veel kunagi näinud.

„Tilda ja tolmuangel“, mis 2018. aastal sai Eesti Kultuurkapitali kirjanduse sihtkapitali lastekirjanduse aastapreemia, valmis kirjaniku sõnul veidi teistmoodi kui tema varasemad teosed. Nimelt joonistas kunstnik Takinada ühe veidra eluka ja pöördus siis Andrus Kivirähki poole palvega olendile elu sisse puhuda. Nii sündiski raamat tolmust ja tolmuinglist ning mälestustest, mis koos tolmutoortidega pööningukorruselt üles tõusevad ning inimesed õnnelikuks teevad.

Kui lahendad ristsõna, saad vastuseks, mida tähendab MOT!

1. Kes A. Kivirähki lasteraamatute tegelastest jumaldab limonaadi?

2. A. Kivirähki esimese lasteraamatu pealkiri

3. Tehase direktori perekonnanimi

4. Kõige naljakama pealkirjaga lasteraamat

5. Eesti tuntuim koeratüdruk

6. Kõige magusam asi, mis ei maitse nagu sibul

7. Sirli, Siim ja ...

8. Mida armastavad tolmuinglid?

9. Eestlaste lemmiksalat

10. Tont ja ...

11. Tilda sõber on ...

12. Tilda isa nimi

Trupp koos Andrus Kivirähki ja Mare Tommingaga

Teatrijuht Kristiina Alliksaar

Balletijuht Mare Tommingas

Draamajuht Tiit Palu

Muusikajuht Risto Joost

Lavastusala juht Maarja Liba

Lavatehniline meeskond Rello Lääts, Kaupo Jalas,
Taivo Pöder, Tanel Pärn, Urmas Poom, Jüri Urbel

Dekoratsiooniala Marika Raudam, Mait Sarap, Innari Toome, Ain Austa,
Andres Lindok, Katrin Pahk, Jane Aus, Leenamari Pirn, Maris Tammer,
Terje Kiho, Armin Luik, Aleksander Karzubov, Indrek Ots,
Mart Raja, Eino Reinapu, Ullo-Ragnar Telliskivi
Grimm ja soengud Kelly Kullekupp, Rutt Laikask,
Mare Kuul, Gretel Persidski, Erle Kütsar, Madli Uibukant

Kostüümiala Liisi Ess, Ivika Jõesaar, Ruth Rehme-Rähni, Külli Kukk,
Edith Ütt, Ljubov Guzun, Ivi Vels, Heli Kruuse, Kaire Arujõe, Valentina Kalvik,
Inkeri Orasmaa, Olga Vilgats, Irina Medvedeva, Natalja Malinen, Luule Luht,
Tia Nuka, Daisy Tiikoja, Elli Nöps, Anneli Vassar, Marit Reinmets,
Juta Reben, Toomas Vihermäe, Malle Värno, Henn Laidvee

Riietajad Raina Varep, Kai Vahter, Maris Plado,
Anu Kõiv, Eva Kõiv, Kadri Kangur

Rekvisiidiala Liina Martoja, Kärt Paasik, Kaie Uustal,
Mirka Porrassalmi, Angelika Aun, Annaleena Adamson

Valgustusala Andres Sarv, Imbi Mälk, Raul Telliskivi, Taivo Pöder

Heli- ja videoala Andres Tirmaste, Martin Salundi,
Toivo Tenno, Andreas Kangur, Juho Porila

Kavalehe koostas Anu Tonts

Kavalehe ja plakati kujundas Katrin Kelpman

Fotod Alan Proosa, Maris Savik

**Kavalehe kujunduses on kasutatud Takinada raamatuillustratsioone
ja kostüümikavandeid**

Saialõhna toob saali kohvik Mandel.

Emakeelne kultuur on hindamatu väärtus.

30. detsembril 2006 asutasime Vanemuise Fondi,
et hoida ja toetada Eesti teatrikunsti.
Lubame hea seista fondi käekäigu eest

Olga Aasav, Kalev Kase, Mart Avarmaa, Tartu linn

Vanemuise Fond on loodud teatri töötajate erialase arengu ja koolituse toetuseks. Fondi on võimalik teha annetusi:

SA Tartu Kultuurkapital / Swedbank IBAN: EE092200221011379347, SWIFT: HABAEEX /

SEB Pank IBAN: EE251010102052050006, SWIFT: EEUHEEX

Märksõna: VANEMUISE FOND

Vanemuise fond tänab:

Olga Aasavit, Andrus Ansipit, Mart Avarmaad, Alar Kroodot,
Kalev Kaset, Mati Kermast, Eero Timmermanni,
Tartu linna, Vanemuise advendikontserdil annetajaid.

Teatri peatoetaja

Aasta toetaja

Aasta toetaja

Koostööpartner

Suvekontserdi peatoetaja

kinema

Ametlik hotellipartner Tartus

KULTUURIMINISTEERIUM

RÕÕM ELAMUSTEST

TALLINKIL ON SUUR RÕÕM OLLA
TEATER VANEMUINE SUURTOETAJA

**Uksed, mis käivad sinuga läbi elu.
Kindlalt ja turvaliselt!**

Tasuta lühinumber üle Eesti 12160
Müük | Paigaldus | Hooldus ja remont

www.kinema.eu
info@kinema.eu

kinema

vanemuine.ee